

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasov, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi si Dumineca.

Pretulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu s'en
28 franci.

Anu lu XLII

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmonda 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramita.

Nr. 43.

Joi, 31 Maiu | 12 Iuniu

1879.

Brasov, 30 Maiu / 11 Iuniu.

Planurile cele mari orientale ale Maghiarilor se micioréza din di in di si nu va trece multu si abia le vomu mai poté distinge cu microscopulu. Maghiarii o patiescu cá toti aceia, cari isi zidescu sperantiele lor pe o stare de lucruri mai multu inchipuita decâtu reala.

Trebuie se facemu aci deosebire intre poporulu maghiaru in totalitatea s'a si intre acei Maghiari, cari conducu astadi destinele tierii. Noi vorbimu de astadata numai de planurile orientale ale acestor'a, cáci marea massa a poporulu maghiaru, de candu a fostu batutu Turculu de cátra armat'a romana russa si-a perduto totu ecuilibrulu in cele orientale si se marginesce a intimpiná orice mesura a ministeriului de esterne cu cea mai mare neincredere, cu temere pentru viitorea desvoltare a lucrurilor.

In interessulu maghiarismului violentu, asia cumu se manifestéza elu astadi, era invingerea unei politice in Orientu, care se impedece desvoltarea libera si independenta a tieriloru si popóreloru de pe peninsul'a balcanica. De aceea Maghiarii si-au fostu concentratu cele mai mari sperantie intr'o aliantia cu Turci'a, care apoi reesindu victoriósá se domnésca mana in mana cu fratii de cruce dela Tis'a si Dunare asupra popóreloru orientale. Aceste sperantie au fostu nimicite dupa luarea Plevnei. Russii invinsera cu consentimentulu guvernulu austro-ungaru si din momentulu acest'a natiunea maghiara este petrunsa numai de unu sentiu de nesigurantie si neincredere.

Comitele Andrassy devenise omulu celu mai defaimatu in Ungari'a, ilu facura chiaru si tradatoriu alu interesseloru tierii. Dér' Andrassy se sentiea forte siguru in vecinatatea vechiulu palatiu imperatescu din Vien'a si intre murii palatiulu dela Schönbrunn, elu cunoscea bine pe Ungurii lui si sciea cá va veni timpulu candu pasiunile lor se voru asiediá si cá atunci voru judecá mai favorabilu si asupra politice sale. Si unde tienetesce acést'a politica?

Amu mai accentuatu si cu alta ocaziune, cá déca se póte vorbi de unu sistemu in politic'a comitulu Andrassy, atunci din tóte s'ar' vedé cá acésta politica urmaresce in line'a prima scopulu conservarea baseloru dualismulu. Pentru acestu scopu Andrassy este aplecatu a face concessiunile cele mai mari possibile interesseloru dinastice, asemenea este gat'a a pasi pe calea compromisseloru spre delaturarea pedeciloru, ce s'ar' mai contrapune ici colo planuriloru sale.

In privintia acést'a comitele Andrassy are unu spriginu puternicu si constantu in politic'a cancelarulu Bismarek, care din capulu loculu a favorisatu politic'a interióra dualistica a monarchiei, din cauza cá elu vede in acésta politica unu mediolocu de a tiene pe Austro-Ungari'a intr'o stare constanta de slabitiune interióra.

Indata ce scopulu de capatenia alu politice ministruulu nostru de esterne este sustinerea baseloru dualismulu urméza de sine cá si politic'a s'a orientala trebuie se fia astfelu croita cá se consune cu acestu scopu, se nu 'lu paralizeze, ci din contra se 'lu spriginéscá.

In directiunea acést'a se invertescu marile planuri orientale ale lui Andrassy si ale Unguriloru lui. Ele culminéza intr'aceea cá ide'a conducetóre a dualismulu se fia transplantata prin mediulu armatei comune si in tierile orientale. Politic'a de ocupatiune pórtá péna acuma acestu timbru si conventiunea cea mai nóua privitóre la Novibazar a seceratu chiaru si aplausele dualistiloru din opostiunea maghiara.

Totu mai multu inse trebuie se se convinga comitele Andrassy, cá este nu numai greu dér' chiaru si imposibilu de a servi deodata cu succesu la doi domni, de a promová adeca intr'unu

timpu interesele maghiarismulu si acele ale dinastiei si ale unitatii imperiulu. Suntemu siguri, cá nu trece o di, care se nu aduca Unguriloru dela carma cáte o desamagire. De aceea, dicemu, cá peste puçinu planurile cele mari ce si le croira voru saferi unu naufragiu completu.

Lumea nu se póte întórce dupa ideile scrantite ale Maghiariloru. Mersulu desvoltarei naturale a lucruriloru, eliberarea popóreloru mici spre nóua viétia nationala si culturala, nu se va mai póte oprí nici cu nóue sute noudieci si nóue de legi, cá ceea pentru introducerea fortiaa a studiulu limbei maghiare. Spiritulu timpulu merge inainte, colu mai iute, ici mai incetu, dér' merge siguru si victoriosu si tóte planurile si incercarile reactionarie se voru nimici de suflarea lui.

Brasov, 28 Maiu (9 Iuniu).

„Biseric'a si Scól'a“ din Aradu s'a superatu forte pe „Gazeta Transilvaniei.“ Acést'a este intristatoriu. Pe noi, spuindu sinceru, ne dóre ori de cáte-ori vedemu, cá amu causatu vreunu ia dintre confratii nostri fara voiea nóstra o superare. Cu tóte aceste mani'a scósa din seninu a fóié aradane ar' fi fostu de suportatu. Organulu nostru a avutu se indure ataculu altoru foi multu mai teribile in mani'a loru, cá „Biseric'a si Scól'a“, si totu nu s'a speriatu. In casulu de façia inse, marturisimu, amu remasu uimiti vedendu cáta desfigurare a adevérulu si cáta nesinceritate — cá se nu dicemu mai multu — a trebuitu se desvólte numit'a fóiá spre a se poté acatiá de „Gazeta.“

Eata ce serie „Biseric'a si Scól'a“ intr'unu articulu incepetoriu intitulatu „Et tu mi fili?“: „Insulte brutale, cu cari press'a maghiara intimpina pe archiereii romani pentru atitudinea loru opostiunala si de protestu façia cu proiectulu de lege, relativu la instructiunea obligatóre a limbei unghuresci in scólele elementare romane, par' cá nu erau destulu de asupritórie, ci trebuieá inca se mai vina si din press'a romana diare cá „Romani'a Libera“ si „Gazeta Transilvaniei“ cá se le puna corón'a.“

Asiadér' dupa parerea fóié dela Aradu „Gazeta Transilvaniei“ a pusu corón'a la insultele brutale ale pressei maghiare, indreptate in contra Episcopiloru romani pentru opostiunea ce au facut'o legi de maghiarisare. Onoratii nostri cetitori anevioia se voru poté retiené se nu rida asupra unei afirmatiuni absurde cá acést'a. „Biseric'a si Scól'a“, voru dice cei mai multi, trebuie, cá n'a cetitu nici unu numeru alu „Gazetei“ din anulu curentu, trebuie cá este mistificata. Dér' nici acést'a nu se póte aduce inainte spre explicarea afirmatiunei de susu. Cá dovéda cá nu ia potutu fi necunoscuta atitudinea „Gazetei“ façia cu proiectulu de maghiarisare, citamu aci ceea ce a scrisu „Biseric'a si Scól'a“ inca in numerulu 3 alu seu dela 13/25 Ianuariu 1879, vorbindu despre nou'a mesura intentiunata de guvern u cu privire la introducerea limbei maghiare in scólele nóstre poporale: „Cestiunea preocupa intrég'a pressa romana de dincoce de Carpati. „Gazeta Transilvaniei“ in façia acestei situatiuni neasteptate provóca pe archiereii nostri de ambe confessiunile se intrevina in cauza si se-si faca observarile loru la locurile competente, façia de acestu proiectu de lege s. a.“

Intrebamu, cumu se póte, cá „Gazeta“ care, dupa insasi constatarea fóié aradane, a provocatu pe archierei se faca opostiune proiectulu de maghiarisare, se vina acuma si se insulte totu pe acesti archierei pentru opostiunea ce au facut'o? Credemu, cá nici unu omu dreptu nu va tiené capabila fói'a nóstra de-o asemenea desavuare propria. Altuceva ar' fi fostu déca ni s'ar' fi imputatu, cá n'amu fostu multiamiti cu opostiunea ce au facut'o Episcopii. Dér' nici acést'a nu-o amu sustienutu niciodata, diacontra amu accentuatu de

repetite-ori cu bucuria, cá archiereii nostri si-au facutu datori'a si amu pretinsu numai, cá se si-o faca la rëndulu seu si natiunea. Se pare inse, cá pentru „Biseric'a si Scól'a“ acést'a este superfluu, deórece in ochii acestei foi biseric'a este identica cu natiunea, cáci eaca ce scrie in articulu memoratu din Nr. 21 a. c.:

„Gazeta Transilvaniei“ imitandu pe „Romani'a Libera“ are netactulu se conteste si ea dreptulu Episcopiloru de a fi lucratu in numele natiunei. Si acést'a o face in inaltai politica, nu inainte, cá se formeze si se lumineze opiniunea publica, cá organu de publicitate, ci asia dicédu dupa consumarea actulu, candu nu mai póte fi nici vorba de mantuire.“

Invitamu pe „Biseric'a si Scól'a“ se cetéscá cu atentiune articulu de fondu alu fóiéi nóstre din 23 Febr. a. c. Nr. 12 si celu din Nr. 18, apoi se recetéscá articulu din Nr. 36, de care se acatia, si credemu, cá déca va voi se fia sincera va recunósce, cá nu e adevératu ceea ce sustiene, cá amu fi venitu cu ideile nóstre dupa consumarea actulu. Ceea ce amu voitu noi se constatamu cu privire la natiunea romana a fostu numai atat'a, cá ea (natiunea) nu a luat parte la crearea legi de maghiarisare, eáci n'a fostu representata in parlamentulu Ungariei si cá de acolo, cá Archiereii nostri au mersu in cas'a Magnatiloru spre a face opostiune legi memorate nu se póte deduce, cá ei ar' fi voitu si ar' fi potutu se representante acolo natiunea romana, cá se se póta dice, cá ceea ce s'a facutu in corpurile legiuitóre maghiare s'a facutu, cu scirea si conlucrarea ei.

Si óre nu este asia? Sustienut'au óre Archiereii nostri in representatiunile asternute la tronulu seu in vorbirile lor macaru cu unu cuventu, cá ei ar' representá natiunea romana, in intielesu politicu, nu a accentuatu dincontra fiecare, cá intre vine in calitatea s'a de archiereu, de fruntasu alu bisericéi, in numele credintiosiloru sei? Ne pare reu cá „Biseric'a si Scól'a“ nu scie se faca distinciune intre unu reprezentantu alu bisericéi si unu reprezentantu alu natiunei.

Afara de acést'a noi amu declarat mai de multe-ori, cá déca nu si de jure, dér' de facto (in fapta) intregu poporulu romanu a protestatu prin graiulu archiereiloru romani in contra acelei legi asupritóre. Déca „Biseric'a si Scól'a“ nu intielege, cá se póte, cá archiereii se fi datu espressionu viua dorintiei generale a Romaniloru fara cá se fi figuratu, cá reprezentanti ai natiunei romane, — nu-i potemu ajutat. Noi ne-amu esprimatu cu privire la acést'a si in numerulu trecut, credemu, destulu de claru.

„Biseric'a si Scól'a“ mai sustiene, cá diariulu nostru ar' imitá pe „Romani'a Libera“. Se póte cá fói'a dela Aradu, cá organu oficialu alu diecesei se nu fia dedata a avé opiniuni de sine statatórie, dér' noi, cá organu independentu, respingemu cu indignare ori-ce asemenea insinuatiune. Este strania manier'a, cu care vine „Biseric'a si Scól'a“ si ne arunca intr'o caldare c'unu corespondentu alu „Romaniei Libere“, facéndune astfelu órecumu responsabili pentru espectorarile aceluia. Si acést'a o face fara de a citá macaru unu singuru pasagiu din „Gaz.“, cá se póta judecá cetitoriulu, déca este dreptu ceea ce sustiene despre noi. Biseric'a si Scól'a“ trebuie se spuna cetitoriloru sei si a ceea, cá corespondentu „Romaniei Libere“ in acelasiu articulu, asupra caruia e esacerbata fói'a aradana, a atacatu si pe „Gaz. Transilvaniei“ in modu aspru. De le spunea inse acést'a nu potea se dica, cá noi imitamu pe „Romani'a Libera“.

„Biseric'a si Scól'a“ cu asemenea maniera nu póte folosi nici bisericéi, nici scólei, cu atâtu mai puçinu natiunei. Ne amu crediutu datori ai spune parerea nóstra franca, cu atâtu mai vértosu cáci este o fóié a diecesei Aradane, unde cetescu

multi si diariulu nostru. Avemu cauza de a crede că Ilustritatea S'a Episcopulu Aradului insusi va desaprobă atitudinea fôiei sale diecesane față de organulu nostru. Ar' fi in adeveru fôrte de doritu se iudrume pe „Biserica si Scol'a“ că atunci candu face politica se fia cu mai multa bagare de sēma si, decātu se impuțe alțora netactu, mai bine se se straduēsa a corespunde insasi acestui postulatulu neincungiurabilu pentru unu orgarnu de publicitate.

Cuventarea

II. Sale Episcopului Dr. *Victoru Mihalyi de Apsi'a*
(tienuta in cas'a Magnatiloru la 13 Maiu 1879.)

(Urmare si fine.)

Aceea afirmatiune, că si candu din punctu de vedere alu culturei generale poporulu romanu nu ar' fi in stare se 'si castige in propri'a limb'a s'a materna acele cunoscintie, cari se receru pe trēpt'a instrunctiunei poporale, seu că si candu acelu poporu nu ar' fi in stare a cunôsce sentiemintele de iubire de patria si patriotismu, dovedite prin fapte de cătra elu intr'unu siru lungu de seculu, aceste si asemeni insinuatiuni sunatôrie se reducu la propri'a loru valôre, indata ce nu se perde din vedere respectarea drepturiloru garantate prin lege, pentru că cetatianulu, care se bucura de drepturi legali si de scutulor, este in stare a cunôsce, si in limb'a s'a materna, acea binefacere, de care se impartasiesce, si acēsta 'lu insufletiesce si lu impintena in modulu celu mai puternicu, că se-si implinēsa si cea mai grea detorintia a s'a cu bucuria. Intr'aceea se punemu casulu, că este in insusi interessulu poporului si nu in alu altora, că toti membrii lui, neluandu afara nici pe femei, se-si insusiesca limb'a oficiala a statului, totusi se binevoiti ami concede, decă sustienu, că pe terenulu instrunctiunei poporale cade in cerculu de dreptu alu potestatiu parintesci decisiunea despre aceea, cumu se se apere interesele copiiloru lor, pentru că parintii promovēza interesele bunastarei copiiloru lor cu multu mai gingasiu si mai siguru, decātu oricine altulu. Decă dēr' parintii tienu, că este in interessulu lor si alu copiiloru lor, că limb'a oficiala a statului se se introduca in scôlele poporale elementare că obiectu de invetiamentu, cine va impedecă acēsta? Dēr' pentru aceea nu este de lipsa a recurge la siluirea prin lege.

Decă inse parintele, care că cetatianu de statu platesce dare si contribuie la sumele considerabile ce se preliminară din cass'a statului pentru scopulu instrunctiunei poporale, ér' că membru alu confessiunei, radiemenduse pe dispositiunile ecutabile ale legei de mai inainte, decă acestu parinte doresce, că copilulu seu se se impartasiesca de binefacerea instrunctiunei elementari in limb'a s'a materna in tóta estinderea ei, că celu puțin in limb'a s'a materna se invetiē a cugeta bine, a vorbi in ordine logica, curatu si claru, a'si esprime cugetarile cu accentuare naturala, acēsta dorintia o ar' face imposibila proiectulu de lege actualu, si o dispositiune că acēsta, nu m'asiu simți indreptatitu de a o sprijini cu votulu meu.

N'au lipsitu in evulu mediu celu atātu de defaimatu ômeni de acei ultrazelosi, cari s'au silitu, in alta directiune adeveratu, adeca in interessulu bisericeii crestine catholice a monopolisă crescerea copiiloru, sprijinindu cu motivele cele mai palpabile acelu proiectu alu lor, că copii mahomedani si jidaii se fia crescuti in spiritulu crestinescu, dicēndu, că prin acēsta s'ar' apară chiaru interesele sufletesci ale aceloru copii, că s'ar' intregi negligerea loru seculara, cultur'a generale ar' luă unu aventu, si că chiaru interesele statului s'ar' promovă, căce e de obste cunoscutu, că unitatea religiōsa este cu multu mai apta de a intari bazele statului, decātu unitatea de limba. Ce credeti, că a respunsu inse biserica crestina catholica la nisuinti'a acēsta in aparintia, religiōsa?

In a dōu'a jumatate a secului XIII s. Tom'a de Aquino, celu mai distinsu luptatorulu alu scientiei si filosofiei crestinesci, că unu barbatu de statu in adeveru mare, n'a pregetatu a dechiară pe față, că nu trebuie se se aduca o astfelu de innoire in contra datinelor bisericesci; că-ce, decă acēsta ar' fi fostu o mesura intielēpta, atunci nisce archipastori atātu de meritati, pe cari principii crestini cei mai puternici incarcandui cu gratia i-au invrednicitu de increderea lor, precumu imperatulu Constantinu pe Silvestru, si imperatulu Theodosiu pe Ambrosiu, nu ar' fi neglesu a esecutā modulu acesta alu laterei credentiei; dēr' erā stricatosu a aduce in contra datinelor de pēna aci ale bisericeii o astfelu de innoire, dupace acēsta este contraria dreptatii, ce o cere natur'a, că-că copilulu dupa natur'a s'a este alu tataseu: „De jure naturali est, quod filius, antequam habeat usum rationis, sit sub cura patris. Unde contra justitiam naturalem esset, si puer antequam habeat usum rationis, a curapatris subtrahatur, vel de eo aliquid ordinetur invitis parentibus. Summae Theol. II-a, 2-ae Quaest. X Art. 12.

Este o lege a naturei, Mariti Magnati, că copilulu la inceputu se cugetē essentialmintē asiā, că unu instrumentu alu intelligentiei tatalui seu si se voiēsa asia, cumu doresce tataseu. Este efluculu naturei, că religiunea se se latiesca

pe calea crescerei si a instruirei parintiesci luminate prin mediulu credentiei; decă dēr' biserica s'ar' fi inoitu si ar' fi concesu, că copii parintiloru necrestini se fia crescuti in spiritulu crestinescu, prin acēsta fortiare biserica si ar' fi stricatu numai siesi, pentru că ar' fi negatu acelu dreptu alu parintiloru, pe care se radima, candu in urm'a entusiasmului religiosu alu parintiloru primesce pe copii lor, că credintiosi ai ei, dupa ce au fostu din nou nascuti prin tain'a botezului.

Acestu efluculu naturalu alu dreptului parintiloru fū respectatu totudēna de cătra legislatiunea tieriei s. e., candu Partis Primae Iurium et Consuetudinum Inclyti Regni Hungariae Tit. 51°, § 7°, a recunoscutu dreptulu acela alu parintiloru, că parintii se pōta cere indereptu copii sedusi sēu retienuti, sub pretextulu religiunei sēu alu unui altu mai mare bine; candu in Art. de lege CV, CII din 1723, asia si in Art. de lege XXVI 1765 a recunoscutu dreptulu parintiloru de a stabili instrunctiunea elementare, crescerea, apoi pregătirea si conducerea copiiloru lor la viitōri'a loru cariera spirituala in propriulu cercu alu activitatii lor, in fine, că se-si crēsa copii in propri'a religiune, dupa ce in intielusulu Art. de lege LIII din 1878, § 2 numai dela 18 ani incolo li se concede singuraticiloru a trece la alta religiune. Aceste si alte asemeni dispositiuni ale legislatiunei Ungariei dovedescu in destulu, că legislatiunea tieriei a fostu totudēna petrunsa de aceea convictiune, că nu se potu oprī parintii, că se nu faca partasi pe copii lor la o instrunctiune si crescere spirituale, corespundiatōria consciintiei lor; totudēna a fostu petrunsa de aceea convictiune, că ar' fi o prea mare violare a dreptului naturalu de a impedecă sēu a face imposibilu aceea, că parintii prin instrunctiunea poporala corespundietōria dorintiei lor se pōta cultivā si desvoltā pe copii lor proprii dupa chipulu bunelor insusiri mostenite in cas'a parintēsa.

La ceea, ce de obicei se aduce inainte, că cu scôlele infiintate intre locuitorii secui sēu romani granitari, si nu numai cu cele militari, ci si cu scôlele poporale, s'au facutu unele experimente de a intr'oduce limb'a germana, sēu, dupa cum se provōca Exc. S'a d. ministru de culte si instrunctiune publica la regulele prescise prin „Ratio educationis“, in drēsnescu a observā, că incatu acele dispositiuni s'au facutu in contra dorintiei parintiloru, nefindu basate pe dreptulu naturalu, logic'a faptelor a trecut prestē ele pe atunci la ordinea dilei.

Aceste sunt, mariti Magnati, observarile, cari am fostu necessitatu ale spune cu totu respectulu spre motivarea votulu meu. Aceste formēza bazea declaratiunei mele, dupa care eu acestu proiectu de lege, incātu contine, cu privire la copii, dispositiuni in contra dorintiei parintiloru si iucātu strimtorēza sēu marginesce libertatea, de care s'a bucuratu poporulu romanu din acēsta tiēra, că din tôte aceste consideratiuni nu potu primi proiectulu de lege actualu de baza a desbaterii speciale. Me opresce a primi si a sprijini unu asemenea proiectu de lege insusi dreptulu publicu legalu alu tieriei, care Parte II Jurium et Consuetudinum Inclyti Regni Hungariae, Tit. III, § 3, stabilindu singurulu modulu, in care sunt a se aduce legile tieriei, totu-odată stabilescē si acele margini, peste cari nici chiaru legislatiunea nu pōte trece, candu dice: „potissimum de rebus juri divino ac naturali preajudicantibus atque etiam vetnstae totius „hungaricae gentis libertati derogantibus si proclama acelu principiu neprescriptibilu care in tôte impregiurarile tempuriloru si ale seculorulu nu e iertatu a se perde din vedere: „Salvo semper divino naturalique jure.“ — —

Am fostu detoriu cu acēsta causei bisericeii romane gr. unite a Lugosiului, a carei conditiune de viētia este limb'a romana, care in limb'a acēsta este chlamata a-si implini inalt'a s'a missiune; amu fostu datoriu cu acēsta invetiatoriloru din dieces'a romana gr. unita a Lugosiului, pe cari acestu proiectu de lege ii ingreuēza in modulu celu mai necrutatoriu; amu fostu datoriu credentiosiloru mei, cari me rogara, că la loculu seu se 'mi redicu vocea cu privire la libertatea, de care s'au bucuratu pēna acuma, spre a-o luā in scutu, si se pasiescu la loculu acesta spre apanarea drepturiloru de parinti.

Facēndu acēsta si multiamindu maritei case a magnatiloru pentru patienti'a acea cavaleresca, cu care a binevoitu a me asculta, declaru, că proiectulu acesta de lege nu 'lu potu primi de baza a desbaterii speciale (Aprobari din parte Episcopiloru romani).

Discursulu deputatului Georgiu Pop

tienutu in camer'a maghiara la 2 Maiu a. c. in contra proiectulu de maghiarizare.

(Urmare.)

Despre discursulu d-lui deputatu Stoicovici potu dice Serbiei: „Dōmne apana-ne de astfelu de amici buni, că de inimici ne vomu apana noi insine“. Din parte-mi observu numai atāt'a, că elu a disu, că e Serbu, si că Serbiei l'au alesu, dēr' aceea n'a spus'o, că a fostu alesu in cerculu de mai inainte a lui Milelici. Ce salto mortale! si de acolo potemu conchide la relatiunile cele consolidate din Ungari'a, ce s'au accentuatu de atâtea ori. Si

inca un'a canta se-o eonstatezu cu presumtiune, că guv'nulu nu vā afā intre noi Romanii nici unu atare apertoriu alu politiceii sale siovinistice. Pe impartasirea d-lui deputatu Madarász, că in Romani'a se cere, că si supra pō austro-unguresci se invetiē in scôlele lor limb'a romanu pōte pune omulu numai atāt'a ponderositate, cătu merita notitia diuaristica nesigura. Este posibilu, că acolo se invetiē limb'a romanēsa, dēra nu in urm'a unei sile legale sēu guvernamentale, care nu esista, si despre care, că esista, nici dlu Madarász n'a disu, ci de buna voia, dupa cumu se intempla acēsta in mai multe dintre scôlele romanesce. Cu bucuria primescu esplanatiunea d-lui deputatu Aladār Molnár, in care recunosce, că Romanii si Maghiarii au interesse comune. Dēr' la provocatiunea s'a, că Romanii se dé dovedi de incredere reciproca si de intielegere fratiēsa, asi intrebā: Prin ce? si in ce modu?

Sunt convinsu, că Maghiarii că cei ce au puterea statulu in mana, mai antaiu ar' fi chiamati, de a dá exemplu bunu. Intrebu inse, că ôre privesce densulu proiectulu de lege ce se desbate si celealte acte politice si legislative din trecutulu că unu astfelu de exemplu? Romanii la rēndulu lor inca astēpta dela Maghiarii in interessulu bineintielesu alu esistentiei lor mai multa accesibilitate pentru dreptu si dreptate. Pēna atunci respundemu cu strabun nostri: „Senatus et populus romanus beneficii et injuriae memor esse solet. Caeterum Hungaria, quoniam non poenitet delicti gratiam non facit, foedus et amicitia dabuntur cum meruerint.“

Onorata casa! Dupa ce am premisu acestea trecu la bunavointi'a D-Vōstre la proiectulu ce se desbate.

In timpulu celu scurtu de 10—12 ani tier'a acēsta a fostu bantuita de nesce rele infricosiate prin pactulu dualisticu, prin care am luatu asupra-ne nesce sarcini straine, pe cari puterea nōstra materiala nu le pōte suportā, care pactu s'a reinoitu intr'o forma multu mai fatala care ne periclitia poterile spirituale si materiale. La aceste se adausera periodicu diferitele epidemii si pagube elementare, cari laolaltu sunt apte, de a face se despereze pe fiecare patriotu, care cugeta seriosu asupra viitōriului tieriei. Cu consciintia curata si cu deplin'a convictiune a animei mele sustienu inse, că o nefericire mai mare, că acestu proiectu de lege, prin care se impune limb'a maghiara cu forti'a tuturoru cetatianiloru nemaghiari, nu a mai venitu asupra acestei tieri; acēsta este corōn'a tuturoru calamitatiloru politice si elementare de pāna acuma.

Decă unu statu este lovit de urmarile unei politice gresite si rele, cumu e politic'a nōstra, decă are se suferē devastari si jafuiri dupa batalii perdue, cumu o pati mai anii trecuti natiunea francesca, decă in fine este bantuitu de epidemii si alte pagube elementare, acestu statu nefericitu dupa tôte aceste grave si mari rele intr'unu timpu ôrcare mai scurtu sēu mai lungu se pōte reculege priun'ro concucre in unanimitate si concordia a cetatianiloru sei. Decă inse in locu de concordia intre civii unui statu domnesce discordia, decă intr'unu statu celu mai tare se crede in dreptu a comite unu atentatu in contra vietieii si esistentiei nationale a celui mai slabu — căci eu privescu de unu asemenea atentatu proiectulu de lege dela ordinea dilei, a caruia scopu claru, desi nu marturisitu este nimicirea esistentiei nationale a cetatianiloru nemaghiari prin maghiarizarea fortiata; — atunci o asemenea politica, careia 'i lipsesca conditiunile principale ale dreptatii si ale sinceritatii, nu pōte se aduca cu sine niciodată o consolidare a statelor, căci „justitia est regnorum fundamentum“.

Spre motivarea acestor asertiuni, fia 'mi permis a me provocā mai antaiu la unele pasagiuri din reportulu asianumitei comisiuni pentru instrunctiune asupra acestui proiectu de lege. Inainte de tôte inse observu, că chiaru si ministrulu de culte s'a spariatu de urmarile fatale ce le pōte avē proiectulu de față, candu vedindu, că comisiunea pentru iastrunctiune incepe a se ocupā seriosu cu elu, a declarat, că ya fi gat'a a primi tôte propunerile moderatōre. Mai multi membri ai comisiunei, intre ei si distinsulu veteranu d. deputatu Csengery, s'a esprimatu intr'acolo, că elu inca nu si-a potutu forma o idea clara despre oportunitatea si necesitatea acestui proiectu de lege si de aceea declara, că este aplecatu de a votā pentru amanaarea lui. Dēr' chiaru si d. Grünwald, care voiesce se maghiariseze cu focu si cu sabia avea ingrijiri. Ce insēma acēsta, onorata casa? Acea că acesti domni au comis unu actu de mare violentia asupra propriei lor consciintie, si au subscris unu atentatu in contra convictiunei lor mai bune. S'a aflatu in comisiune unu barbatu vitēzu in person'a tenerului d. deputatu Baross, care a fortiatu pe intieptii sei colegi-veterani, blamandu-i asia dicēndu si facēndu se primēsa proiectulu de lege cu-o saritura. Nu intielegu totu lucrulu, căci nu credu, că alegatorii sei de nationalitate slovacă l'ar' fi imputernicitu spre acēsta. Dēr' se vedemu, ce dice comisiunea in motivele ei: „O singura ochire asupra trecutulu natiunei si asupra istoriei instrunctiunei sale va convinge pe fiecare, că natiunea maghiara, care intotdeauna a traitu sub o limba straina si prea de multeori sub influinti'a straina, acea natiune, a careia esistentia este le-

gata mai multu de limb'a s'a, nu s'a ganditu niciodata la aceea de a asigura instructiunea limbii statului inca si din acelu punctu de vedere, ca numeroasele nationalitati se se pota intelege unele pe altele.

Asia der'a insasi comisiunea recunoște, ca existenta unei natii este legata de limb'a ei, si cu toate aceste tiene si fi ecutabilu si dreptu, a impune nationalitatiloru nemaghiare limb'a maghiara prin acestu proiectu de lege. Mai departe, on. casa, dice comisiunea in motivele sale: „Concluzia de asemeni consideratiuni generali, comisiunea nu s'a leganatu in acea iluziune, ca unu asemenea proiectu specialu aru poté dobândi succese grabnice surprindetóre si generale. Comisiunea scie prea bine, ca in viața publica si cu deosebire pe terenulu instructiunii publice s'au desvoltatu referintie, cu cari trebuie se socotimu, si cari numai atunci ar' incetá a servi aci de pedeca, deca statulu ar' intimpiná in misiunile aceste ale sale din partea acelu factori, cari sunt in prim'a linea competentu, atatu de multu patriotismu, caktu si bunavointia. Afara de acest'a nu se poté trece cu vederea nici autonomi'a confessionala, intre ale careia margrai nationalitatile cele forte numeroase ale terei se bucura de drepturi aprópe nemarginite pe terenulu bisericeii si alu scolei. Vedemu mai departe greu'a situatiune a financeloru statului — totu pedeci de acele, pe cari le poté delaturá numai timpulu si lucrulu cu paciintia.“

Asia der', chiaru comisiunea nu pune mari sperantie in acestu proiectu de lege, de ce — intrebú — conturbati apoi linistea cetataniiloru? Potu se asigura pe on. comisiune, ca noi Romanii cá factori in statu nu ne vomu subscrie niciodata sentintia de mórte nationala.

Inainte de tóte pe calea cea prapastioasa a politiceii sioniste maghiare este autonomi'a confessionala si grav'a situatiune a financeloru statului o stavila puternica. Cu privire la autonomia iutrebú: isi aduc óre aminte maghiarii ce bune servitii le-au facutu ea in contra germanisarei cu forti'a sub Bach? Deca nu au uitatu inca de acest'a, apoi se amble in modu crutiatoriu cu ea, caki poté veni unu timpu, de care se-i ferésca D-dieu, in care voru fi avisati de a se aperi numai inderetulu forturiloru autonomiei. — Reau'a situatiune financiara este a se ascrie sistemulu actualu, caki este o curata imposibilitate, ca intr'unu timpu se poté prosperá cátiva barbati de statu, câteva familii si inca si statulu, pe langa doctrin'a: Neamtulu e cu minte, elu iea unu pretiu mare pentru domnia.

Dupa aceea dice reportulu: „Comisiunea s'a apucatu cu moderatiune de lucru si avea numai vointia aceea iesita din convictiunea s'a, ca se se asigure posibilitatea instructiunii obligatorice in limb'a statului in interessulu tuturoru nationalitatiloru, si cá peptulu copilului atatu de primitoriu in tóte privintile, invetiandu a cunoște impreuna cu limb'a maghiara si sentiulu iubirei de patria si patriotismulu, se vina la cunoscentia, ca sórtea frumoasa a nationalitatii sale este a trai in inielegere paciuita si in egalitate de dreptu in acest'a patria.“

Intrebú acum: cumu poteti cu cugetu si cu cunoscentia curata se ascundeti adevératulu scopu prin asemeni sofisme? A dice, ca scopulu nu este instructiunea fortia in limb'a maghiara si totusiu a face dependentu patriotismulu si iubirea de Patria de cunoscentia limbii maghiare — in adevér! deca ar' fi asia, atunci ar' fi datoru a patrioica a legislatiunii, a fortiá invetiarea limbii maghiare! Intr'aceea potcovele mefistofelice se dau de golu si prin cele doue pasagiuri ultieme ale reportului, cari suna asia: „Comisiunea finiudu pertractarea detaliiloru acestui proiectu de lege, pe langa aceea, ce a esprimatú deja in cursulu reportului cu privire la rezultate, cari sunt a se asteptá dela acestu proiectu de lege, numai atata dorese a observá, ca ministrulu reg. ung. de culte si instructiune publica, cá pazitorulu celu mai inaltu si conducetoriulu instructiunii publice, trebuie se intielega aplicarea acelu mesuri apte, cari forméza parte a intregitória a acestui proiectu de lege si potu se fia de-o influentia decisiva asupra rezultatelu lui. O politica de instructiune corespundetória scopului, aplicarea energica a mediulóceloru ei intieptiesce alese, premiarea zelului in deosebi desvoltatu intru insusirea limbii maghiare, tinerea de cursuri suplementare pentru usurarea invetiarii limbii maghiare, imbunatatirea starei materiale a invetiatoriloru si regularea relatiuniloru lor, aceste sunt totu atatea mediulóce, a caror'a aplicare este necesaria si prin cari potemu ajunge de-o parte scopulu cu siguritate, de alta parte potemu se preparamu terenulu cu succesu, cá cei in adevér chiamati se poté imbraçisiá in numeru caktu mai mare carier'a invetiatorésca.

Asia der', scopulu ee nu se da pe fačia, mediulócele adevérate ce are se le aléga ministrulu, premiarile s. c. l. tóte aceste arunca o lumina frumoasa morala asupra intreprinderii si asupra scopuriloru ei finale. Dati numai asia inainte! Enunatiati si propagati numai de pe tribun'a Corpuriloru légiuitórie continuarea demoralisarei si a coruptiunii prin mediulóce fashionable, si atunci de siguru se va implini profeti'a lui Szechényi, ca: „Ungari'a nu a fostu, ci va fi!“ (Strigari din partea Maghiariloru! Tocmai atunci nu va fi!“)

(Va urmá.)

Revista sinodala.

Sibiu 1 Maiu st. v.

(Urmare.)

Acum'a se trecemu la petitiuni. In anulu acest'a cá si in anii trecuti au cursu petitiunile si plansorile din tóte partile archidiecesei la sinodu. Der' apoi ce atitudine a luatú sinodulu fačia de aceste petitiuni? Cea mai simpla, cá tóte le-a datu pe man'a unei comisiuni, care fara se le studieze cumu se cade vine in siedinti'a plenaria si dice mai la fiecare petitiune cu câteva cuvinte: „se transpune consistoriulu spre mai departe aface-re.“ Ar'fi poté multu mai bine, cá sinodulu se insarcineze pe consistoriu cá se publice, cá de aci incolo se nu se mai adreseze nimene cu cereri la sinodu, ci la consistoriu. Apoi nu arare-ori se intempla, cá unii se plangu in contra consistoriului si si asemeni plangeri se dau totu consistoriulu spre rezolvare. Sunt cause cari au fostu la sinodu de câte doue trei ori si sinodulu, more solito, le-a transpusu la consistoriu si nici astadi nu sunt deslegate. Sinodulu trebuie se purcéda cu mai multa scrupulositate si cu mai mare precautiune, candu pertractéza cererile credintiosiloru archidieceساني, cá numai asia 'si va poté conserva autoritatea si prestigiulu si numai in modulu acest'a va desteptá stim'a si respectulu cátra legile ce le creaza si va cautá si poporulu, la rândulu seu, a le aplicá si ale observá cu tóta scumpetatea. Numai in casurile cele mai extreme se mai tramita in viitoriu pe omeni cu pásurile lor la consistoriu.

O singura cerere a resolvat' o sinodulu in sesiunea anului acestuia si acest'a a fostu cererea protopopulu Zahari'a Boiu din Sighisóira, carui'a i s'a acordatu o pensiupe pe viața de 200 florini din fondulu de 30,000. O asemenea pensiupe a fostu péna acum'a ne mai pomenita in archidiece-sa. Nu cunoscu meritele d-lui protopopu, der' mi se spuse, cá d-s'a nu-i tocmai lipsitu si in cele din urma are unu fiu consistorialistu, care stá bine materialicesce. In ori-ce casu inse nu sciu, dupa ce norme a purcesu sinodulu nostru, candu a aplacdatu acea pensiupe, cá in privintia acest'a nu exista péna acum'a nici o normativa, ba chiarunici unu conclusu. N'am nimica in contr'a ajutóreiloru. Se se dé cu Dumnedieu, numai ar' fi bine se se faca nisce normative, dupa cari se impartu ajutórie si pensiupe. Ar' fi forte de doritu, cá se se formeze si pentru preoti unu fondu de pensiupe, si inca ar' fi bine, cá de basa la acelu fondu se servésca acele 10,000 de florini, din care s'a facutu unu fondu, caki si asia acei bani totu dela preoti au incursu.

In decursulu sesiunii din anulu acest'a s'au facutu trei interpelatiuni si anume doue le-a facutu deputatulu Anania Trombitasiu, una relativa la conclusele, care le-a adusu congressulu nationalu bisericescu in privintia organizarii administrative a archidiecesei si anume: 1. impartasitu-s'au aceste concluse pe calea s'a veneratului consistoriu archidiece-sanu? si deca da 2. are elu de cugetu ale aterne sinodulu inca in sesiunea presenta pentru luarea spre cunoscentia, promulgare si eventuale ulterióra pertractare. — Presidiulu respunde indata, cá organele mitropolitane nu au impartasitu consistoriulu archidiece-sanu péna acum'a actele si hotaririle congressului si de aceea consistoriulu archidiece-sanu nu poté fi trasu la raspundere pentru neducerea in deplinire a acestoru concluse. Ei bine, presidiulu respinge ori-ce responsabilitate din partea consistoriulu archidiece-sanu si lucrulu péna aci este lemuritu; der' apoi indata, ce ne aducemu aminte, cá Archiepiscopulu este totu-de-odata si Mitropolitu si cá atare si presiedinte alu organeloru mitropolitane, se schimba lucrulu.

A doua interpelatiune a lui Trombitasiu suna: Incercat'a Pré Santi'a S'a parintele Archiepiscopu a satisfacé concluseru sinodale din 1877 si 1878 cu privire la pasii ce sunt a se face pentru modulu distribuirei ajutoriului de statu? Si deca nu are de cugetu a satisfacé acestoru concluse la timpulu oportunu? — Presidiulu respunde, cá diu caus'a agendelu congressului bisericescu si din alte impregiurari n'a potutu satisfacé conclusulu sinodalu. Acest'a cestiune este cea mai delicata si mai neplacuta, din tóte cestiunile, câte s'au discutatú péna acum'a in sínódele nostre archidiece-sane. Cu acest'a cestiune s'au facutu péna acum'a multe pecate, se nu dicu abusuri. Cauta se o spunu aici netedu, cá acest'a „mila imperatésca“, cumu au botezat' o preotii, ne-a adusu, dupa parerea mea, mai multu reu poté de caktu bine. Chiaru intre preoti s'a viritu invidi'a, ur'a, ba au prinsu rada-

cini denunatiunile, s'a introdusu servilismulu, lingusirea, cu unu cuventu o gramada de pecate, care demoraliséza intru unu modu inspaimentatoriu. Astfelu incepe se péra adevérat'a dragoste dintre preotimea nóstra. Pe lenga relele aceste insirate mai vinu si alte rele, cá acea mila nici nu se imparte dupa dreptu si dreptate, ci de multe-ori se da acolo, unde nui trebuintia si se desconsidera chiaru preotii cei mai seraci. Dupa multele plangeri, ce s'au auditu si se audu in tóte dilele — numai se dé omulu in vorba cu preotii de pe la sate, — despre modalitatea impartirei, a mai venitú si acea fatala impregiurare, cá, de candu furamu binecuventati cu guvernulu maghiaru, ministrulu de culte a inceputu a-si insusí dreptulu de a impartí mil'a imperatésca elu de-a-dreptulu. Se intielege de sine, cá ministrulu va impartasi numai pe acei preoti, pe cari ii voru recomandá organele sale administrative. Lucru frescu, cá preotii, cari voru aperi interesele romane, nu se voru impartasi, ci numai aceia, cari voru parasi caus'a si interesele nationale. Acest'a ar' fi arm'a cea mai puternica spre a ne paralisá actiunile nostre nationale.

(Va urmá.)

Marmati'a, in Iuniu 1879.

Onorata Redactiune! Ve rogamu, binevoiti a dá locu in pretiuit'a fóia ce redigetú urmatórei dechiaratiuni:

„Cetindu resunetulu aparutu in „Gaz. Trans.“ Nr. 36, 37 a. c. si subscrisu de mai multi preoti — resculati in contra parintelui seu, dupa ce acest'a a mersu de a casa — ne pare forte greu, deca din capulu loculu trebuie se esprimemu cá: una asemenea procedura in contra unui Episcopu cá Pavelu, nu numai este neloiala, deca este si malitiosa si provenita din patima; — dreptu este, cá si Pavelu episcopulu este omu, si asemenea ómeniloru patimasu, poté se fia — deca ai atribuf unele, cá acele fapte, cari de densulu au fostu departe, este mai multu, cá malitia! — Nu voimu a ne demite la refrangerea asertiuniloru false cuprinse in articolulu susdisu, numai voimu prin dechiaratiunea presenta a face cunoscutu cá: promovarea episcopulu Pavelu — pentru noi Marmatianii-n'a produsu bucuria, ci din contra, noi bucurosi l'amu si salutatu de episcopu alu nostru péna la resuflarea lui cea mai de pe urma, caki faptele, lui eclatantu au doveditu, cá si a iubitú dieces'a si a traitu pentru ea. — Ne pare reu, cá unii malcontenti au intrebuintiatu asia spurcata si ne meritata arma in locu de multiamita in contra Episcopulu Pavelu, si ne sentimú moralmente siliti a 'lu protegia in contra unei asemeni procedure, apoi intrebamu pe D-nii „mai multi preoti“ subscrisii la articolulu susu citatu, cine i-a impoteritu a grai in numele Clerulu diecesanu in contra episcopulu seu? Asta procedura e spurcata si o condamnámú.

Cu deplinu respectu remanemu.

Michail K ó k é n e s d y, Adst. vicariulu si prtpu. de Co-sen; Basiliu L a z a r u, prot. Tr. Sigetu; Alexandru G y e n g y e, propr. a jodulu; Paulu O r o s u, v. protop. onor., Vasiliu I o o d u, protop. onor. si parochu; Grigoriu I v a s c u, parochu de Brelu, Ioanu D á n o s, notariu; Mihailu I o o d u, not., Alesandru I o o d u, not.; Aureliu S i m o n u, Antonin H u b a n u, preotu; Gregoriu B e l e a n u teol. absol., Ioane M a r c h e s i u, cooperatore; G a b r i e l e M i h á l k a, propr. pament; Michailu M a r i a n u, preotu in Absi'a de Josu; Ioanu B u s i t i ' a prof. preparandialu; Stefanu A n d e r k o, preotu in Omicerci; V a s i l i u G y e n y e, prot. sur. in Tr. Izei, Ioanu I v a s c o, coop. Strimturei; Vasiliu C a r a c i o n i, parochulu Strem-turei; Demetriu H o d o s u, notariu; Ioane H o d o s u, reg. magistrulu de posta.

Margau, 6 Iuniu 1879.

(Tempestatile si superstitiunile din poporu. Economicu.) In dimineti'a S. Rosalie intre 3 si 4 ore muntele „Vladés'a“ fú salutatu de cele mai infricosiate salve electrice. Se parea, ca furi'a elementara reclama de sacrificiu resemnatiunea si resolutiunea unui Curtiu spre impacarea creatiunii cu creatorele. Erá o vijelia infricosiata ceriulu flacará, tunetele sguduiea pamentulu, totul se cutremurá. Arbori, animale, coline detunate, turulu bisericeii din Margau fú atinsu in partea meridionala de tórentele electrice, clopotariulu cadíu mortu. Acest'a biserica mai fú odata la a. 1804 lovita de fulgeru in intregu, candu s'a perdutu si-o viétia de omu, der' generatiunea vechia tiene mortisiu la superstitiunea, cá

clopotulu cu inscriptiunea a. 1350 delatura ori-ce periculu elementariu, de aceea 1804 n'a servitu de casu de precedentia. E tare greu a combate si cu cele mai palpabile argumente din fisica superstitiunea, că se se trage clopotele tocmai in midiloculu calamitatiloru elementari. Contra acestui abusu a betraniloru ar' fi de doritu, că Metropolitiele se dé ordinu a se reduce usulu tragerei clopoteloru cu asemeni ocaziuni la scopulu lui primitivu, că se servésca credintiosiloru de simplu signalu, că se apropia „vreme tare“, se róge pe Ddiu ai scapá de peire. In sensulu acest'a Blasiulu si-a facutu datori'a de la an. 1846. Ordine de asemenea natura au mare efectu asupra generatiunei vechi poporale si confirma esplicarile inteligentiei in punctulu evenimenteloru elementari. Biseric'a si scól'a, unde preotulu si docentele sunt studiatu, si implinesce datori'a a chiarificá poporulu in conceptulu fenomeneloru naturali, inse că cráss'a superstitiune a batraniloru se capituleze inaintea sciintiei e inca absolutu necessariu provocarea la „porunca“ mai inalta.

In 4 Iuliu 1878 tiarin'a Margaului fú bantuita de grindina ne mai pomenita. Clopotariulu nu era in comuna, si cu bétaniii, cari mortisiu sustienu, că de aceea a batutu grindin'a, căci n'a trasu clopotele, era se o pata, de nu intrevenia cateva vorbiri ale preotulu cu fisic'a in mana. Superstitiunea bétaniloru justifica si fenomenulu din dimanétia Rosalieloru asia: că clopotariulu a imbracatu camésia cusuta in joi'a Rosalieloru, si apoi ei tienu tóte joile dela Pasci pèna la Rosalie de serbatori, mai alesu bétanele. Inteligentia romana bine intielesa in poporulu ruralu are continuu lupta cu superstitiuni si abusuri, de cari suntu multe. Aru fi bine a le pune mai de tempuriu capetu prin regulari mai inalte. Generatiunea tenera rustica intielege efectele din cause, déra „vorb'a bétaniloru“ stá pe locu. —

Dela S. Georgiu muntele nostru si giuru e di de di cercetatu de ploi amestecate cu puçina grindina si multa materia electrica. — Erburele si semenaturile — unic'a de primavéra — promitu pen' acum recompens'a agricultorelui. — Lemnari a de bradu si bucatele sunt eftine, vitele scumpe. — p. —

Diverse.

(Cánoniculu Mihailu Nagy †) Capitulu Bisericei catedrale gr. cat. din Lugosiu cu adéna intristare anuntia că: Ilustrissimulu si Réverendissimulu Domnu *Michailu Nagy*, Archidiaconu séu Lectoru si Canonicu alu Bisericei Catedrale d'in Lugosiu, Prelatu Domesticu alu Santiei Sale Pontificelul Romanu, Abate séu Archimandritu titulariu alu S. Mariei de la Almád, Decanu Catedrale, Inspectoru Diecesanu alu Scóleloru Nationale, Referente si Secretariu alu Tribunalulu Matrimoniale, Esaminatoru Prosynodale, Esactoru Capitulariu, Membru la Comissiunea Administrativa a Comitatalui Carasiu, si Asessoru alu S. Scaunu Consistoriale, in urm'a unui morbu indelungatu dupa provederea cu ss. Sacramente ale moribundiloru a adormitu in Domnulu in 5 l. c. la 4 óre deman: in anulu 62-lea alu vietiei, 39-lea alu Preotiei. Functiunile funebrale s'au tienu in Biseric'a Catedrale in 6 l. c. la 4 óre d. m. In eternu amintirea lui!

(Academí'a Romana.) Societatea academica romana din Bucuresci, care pórtá acuma numele de „Academia Romana“, s'a intrunitu la 23 Maiu/4 Iuniu a. c. in sessiune estraordinara, cu scopu de a se reorganizá. Aflamu, că cea d'antaia hotarire ce a luat'o Academi'a a fostu aceea, că deórece membrii Academiei sunt pe viétia alesi se se invite a luá parte la siedintie toti membrii, cãti au fostu alesi dela infintiarea societatii academice. Astfelu alu fostu rechemati S. S'a Episcopulu Melchisedecu si dnii Alesandri si T. Maiorescu. In totalu sunt 18 membri. Dnii Alesandri si Maiorescu au si inceputu se ié parte la siedintie. In siedinti'a dela 24 Maiu Academi'a a alesu o comissiune compusa din d. d. Al. Odobescu, A. Treb. Laurianu, Maiorescu, Babesiu si P. S. Aurelianu cu insarcinarea de a elaborá unu proiectu de statute nóue. Academi'a a alesu asemenea o comissiune pentru cercetarea socotelorulu si a administrarei fonduriloru compusa de d-nii Hodosiu, Stefanescu si Caragiani. In câteva septemani se spera că Academi'a va fi constituita. Acést'a va fi prim'a si ultim'a sessiune in anulu acest'a. Dumineca membrii Academiei au fostu in corpore primiti in audientia particulare de M. S. R. D-nulu.

(Deschiderea liniei ferate Brasiovu-Ploiesci.) Eri a plecatu primulu trenu dela Brasiovu la Ploiesci. Intrég'a linia e pusa in circulatiune, numai sectiunea Sinaia-Campina nu e inca gat'a dér' comunicatiunea se face prin birji. Eri diminétia la 7½ óre inainte de plecarea trenulu erá multa lume la gara. Unu numeru mare de familii din Brasiovu au facutu cu acestu primu trenu escursiune pèna la Sinaia. Locomotiv'a erá impodobita cu vreo 2 stindarte austro-ungare si vreo 10 tricorele romanesci. In fiecare di pléca de aci unu trenu mixtu in Romani'a la 7 óre 39 min. nim., care sosese la 9 óre 30 min. sér'a in Bucuresci. Dela Bucuresci pléca trenulu la 7 óre 20 min. dim. si sosese la Brasiovu la 7 óre 6 min. séra. Distanti'a dela Brasiovu la Predealu o percurge trenulu mixtu in 2 óre 51 minute.

(Calea ferata Ploiesci-Predealu) — De la 29 Maiu (10 Iuniu) 1879, incepe circulatiunea trenuriloru pe sectiile Ploiesci-Campina (Podul-Vadului) si Sinaia-Predealu, statiuni ale calei ferate Ploiesci-Predealu. Ear' pe distanti'a dintre statiile Campin'a (Podul-Vadului) si Sinaia si intre statiile Sinaia si Campin'a (Podul-Vadului), circulati'a se va face totu de calea ferata printr'unu serviciu regulatu de trasuri. Stati'a Bucuresci libereaza la trenulu seu de caletori, care pléca din Bucuresci la 7 óre 20 minute diminétia, bilete directe pentru statiile deschise ale calei ferate Ploiesci-Predealu, in care bilete directe se coprinde si tacs'a de trasuri. Tóte statiunile deschise ale calei ferate Ploiesci-Predealu liberéza asemenea bilete directe pentru trenulu de caletori, care ajunge la 9 óre 30 minute séra in Bucuresci, in care bilete se coprinde si tacs'a de trasuri. Trenurile calei ferate Ploiesci-Predealu sunt in legatura cu trenurile calei ferate austro-ungare, care ajunge si pléca din Brasiovu. Bagagele predate urméza pe caletori pana la destinatiune prin ingrijirea calei ferate. Mersulu trenuriloru calei ferate s'a regulatu asia: Dela Ploiesci la Predealu Ploiesci, plecarea 9 óre 45 minute, (plecarea din Bucuresci cu trenulu la 7 óre 20 minute diminétia. Baicoiu, 10 óre 31 minute. Campin'a, (Podu-Vadului), 12 óre (plecarea cu trasuri). Sinaia, 4 óre 33 minute (plecarea cu trenulu). Predealu, (sosirea) 5 óre 30 minute, (in legatura cu trenulu de la Brasiovu). De la Predealu la Ploiesci: Predealu (plecarea) 10 óre 30 minute, (in legatura cu trenulu de la Brasiovu). Sinaia, 12 óre 17 minute, (plecarea cu trasuri). Campin'a (Podulu-Vadului) 5 óre 7 minute, (plecarea cu trenulu). Baicoiu, 5 óre 57 minute. Ploiesci, (sosirea) 6 óre 40 minute, (plecarea in Bucuresci cu trenulu, la 9 óre 30 minute sér'a.)

(Medicu nou romanu.) Ni se scrie dela Budapest'a: Dintre 65 de medicinisti in-scrisi pe anulu scolasticu 1873/4, dupa sistemulu nou de studiare, s'au promovatu in dilele aceste 20 de doctori, asia numiti „Doctores medicinae universae.“ Ne bucuramu că avuramu fericirea a vedé adi promovérea unui romanu, care facú se se implinésca Nrulu de 20. Este acest'a Dlu Augustinu Dumitreanu, care de altmintrea a doveditu mai nainte isteti'a s'a pe carier'a ce si-a alesu-o si anume prin aceea, că a dobénditu in anulu trecutulu unu premiu academicu pentru o lucrare patologica. Dorimu, că functionarea s'a in favorulu celoru ce suferu se fia urmata totu de succesu bunu!

(O mostenire fabulósá!) Cetimu in „Timpulu“: „Faptulu ce descriemu pare de necreditu; cu tóte acestea e adevératu si fericitulu mostenitoriu e unu cetatianu romanu. Eaca amenuntele: Inainte de acést'a cu 20 ani, muri in Angli'a unu a-nume Trausch. Reposatulu, de origine din Austri'a, avea in Angli'a o fabrica mare de masine, cu reputatia fórté intinsa. Cu acést'a industria elu isi aduná unu capitalu de peste 13,000,000 lire sterlingi, pe care la mórté ilu testá unui nepotu alu seu, despre care sciea, că traiesce in Austri'a. Autoritatile anglese, indata, dupa deschiderea testamentulu, au facutu publicatiuni intinse si au cautatu pe mostenitoriu. Elu inse nu erá in Austri'a; dér' se afla, că acestu fiu alu norocului ar' fi in Romani'a. Astfelu urmara cercetarile in timpu de 16 ani. In fine, acumu patru ani, fericitulu mostenitoriu, care e in tíera la noi, primí o comunicare, prin care 'i se facea cunoscutu, că mosiulu seu, murindu, 'i lasa aceea colossala avere. Acést'a inse nu voiea se créda, că fortun'a l'ar' fi facutu unu fiu asiá de desmerdatu alu ei si, in bun'a s'a credintia, a respunsu, că nu e elu

mostenitoriu, numai pentru că din scrierea lui reposatulu lipsiea unu C. Mai trecura 4 in care timpu s'au facutu cercetari nóue, cari a resultatu scirea, că este adevératu mostenitoriu. Dupa tóte acestea, acumu trei dile, Trausch, căci acest'a e numele mostenitoriu primí o nóua comunicare, prin care erá declaratu de stapanu alu celoru 13 milióne lire sterlingi séu 325 milióne lei. Cu tóta indoiél'a ce mai inainte, acumu se convinsé si d-s'a, că lucrulu e fabula, ci adevératu. Bucuri'a s'a cu dreptu eventu e mare. Pe lènga capitalulu de 13 milióne lire sterlingi, d. Trausch — care e unu putatu professoru de chemia la scól'a de farmacia directoru generalu alu farmaciiloru eforiei spitaleloru civile din capitala si ajutoriu in laboratoriu de chemia alu d-lui Bernard — pe lènga acelu capitalu, d-s'a mai primesce că dobènda pe cei 16 ani, sum'a rotunda de 75 milióne franci. Acum putemu dice si noi, că avemu in Romani'a unu nababu, pe care 'lu felicitamu pentru noroculu, avù. Cu acést'a ocaziune simtimu o bucuria, aflam că d. Trausch a declarat amicaloru sei, că dèra că unulu, care sta de atábi'a ani intre noi, unu si-a stabilitu famili'a, si are cetatieni'a romana atátea suveniru si cunoascintie, va remané totu in Romani'a. D. Trausch, in urm'a acestui norocu, facutu si mai multe promissiuni. Astfelu a declarat, că da tuturoru colegiloru sei din farmacia unu milionu si jumetate lei, că se 'i imparta in tóte ei. Efori'a spitaleloru civile voiea de mai multu timpu se reconstruésca spitalulu Coltiea, dér' se avea fonduri de ajunsu. D. Trausch a promis, acumu, că-lu va reconstruí d-s'a, cu propriele-i milióne, de susu pèna josu“.

(Processulu lui Soloviev), care comisu in Aprile a. c. atentatulu in contra imperatorulu Alesandru s'a inceputu in 7 Iuniu la inaltu Curte de justitia din Petersburg. Cá procurorulu functiunatu insusi ministrulu de justitia Nabokof Actulu de acuzare dice intre altele, că Soloviev marturisitu, că elu apartiene partidei sociale-revolutiunare, dér' n'a avutu complici; elu s'a decisu a face atentatulu din propri'a s'a vointia. Inca candu visitá gimnasiulu, dupa care a cercetatu 3 ani la universitate, dise elu, avea indoieli religioase cari l'au facutu se accepte parerile asianumitorulu Deisti. Inca de atunci amblá cu planulu, a servit caús'a poporului, de a caruia seracia si meseria intodeauna ilu dorea anim'a, si care dupa parerelu lui era unu resultatu alu ordinei actuale nemulume mitóre sociale si de statu. Inalt'a curte de justitia a condamnatu pe Soloviev la mórté prin streangu, deórece la aflatu vinovatu a fi luat u parte la o societate criminala, care voiesce se restórne bazele statulu rusescu cu forti'a si pentru că a puscatu asupra imperatorulu la 16 Aprile, cu intentiune de alu omori.

Tablourile oleografice,

edate de dlu F. A. Lachmann, Oficieru c. r. si corespondentu militariu in Bucuresci, cari reprezenta diferite episoade din ultim'a campania a armatei romane in contra Turciloru (a se vedé „Gaz. Trans.“ Nr. 2 din an. cur.), le-a primitu in comissiune pentru provincieles austro-ungare

Dlu B. G. Popovits

Furnisorulu Curtii M. S. R. Dòmniotriului
Vien'a I, Fleischmarkt 15.

Pretiuulu tablouriloru este urmatoriulu:

Portretele Mariiloru Loru in rama cu fundu ovalu 16 florini esemplariulu.

Tóte celelalte tablouri cu rame cuadrate 15 florini esemplariulu. 1—4

Cursulu la burs'a de Vien'a
din 10 Iuniu st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	67.55	Oblig. rurali ungare . . .	84.—
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu). . .	69.65	„ „ Banat-Timis. . .	86.20
Losurile din 1860 . . .	125.—	„ „ transilvane. . .	88.—
Actiunile bancai nation. . .	832.—	„ „ croato-slav. . .	83.50
„ instit. de creditu . . .	267.25	Argintulu in marfuri . . .	—
Loudr'a, 3 luni. . .	116.—	Galbini imperatesci . . .	5.49
		Napoleond'ori . . .	9.25½
		Marci 100 imp. germ. . .	57.—

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Auroi Muresianu

Tipografi'a: Ioane Gött si fiu Henriou.